

The background is a solid light green. A large, bold, black letter 'A' is positioned on the left side. A large, bold, white letter 'Z' is positioned on the right side, overlapping the 'A'.

Fundacja
TAURUS

Prawo od A do Z

ZASILEK MACIERZYŃSKI

Zasilek macierzyński

**OPRACOWANIE:
FUNDACJA TAURUS**

ROK 2021

Opracowanie zostało przygotowane w ramach realizacji przez Fundację TAURUS zadania publicznego w zakresie prowadzenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego/ nieodpłatnej pomocy prawnej w Poznaniu w roku 2021 oraz edukacji prawnej.

Zadanie publiczne jest finansowane ze środków budżetowych Miasta Poznania.

Zasiłek macierzyński – wszystko co trzeba wiedzieć.

Prawo do zasiłku macierzyńskiego:

Przesłanki nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego uregulowane są w ustawie o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z dnia 25 czerwca 1999r. (tekst jednolity Dz.U. z 2020 r. Poz. 870). Zgodnie z art 29 tejże ustawy zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego:

- 1) urodziła dziecko,
- 2) przyjęła na wychowanie dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do 10 roku życia, i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia;
- 3) przyjęła na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do 10 roku życia.

Z zasiłku macierzyńskiego może skorzystać również ubezpieczony w przypadkach, o których mowa w pkt. 2 i 3.

- (a) W przypadku rezygnacji przez ubezpieczoną - matkę dziecka z pobierania zasiłku macierzyńskiego, po wykorzystaniu przez nią tego zasiłku za okres co najmniej 14 tygodni po porodzie, zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu - ojcu dziecka, który uzyskał prawo do urlopu macierzyńskiego lub przerwał działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. Zasady te stosuje się odpowiednio do ubezpieczonych w przypadkach wymienionych w pkt 2 i 3.
- (b) W przypadku rezygnacji przez ubezpieczoną - matkę dziecka, legitymującą się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, z pobierania zasiłku macierzyńskiego, po wykorzystaniu przez nią tego zasiłku za okres co najmniej 8 tygodni po porodzie, zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu - ojcu dziecka albo ubezpieczonemu - innemu członkowi najbliższej rodziny, który uzyskał prawo do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego lub przerwał działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem.
- (c) Po wykorzystaniu przez ubezpieczoną - matkę dziecka zasiłku macierzyńskiego za okres co najmniej 8 tygodni po porodzie, ubezpieczonemu - ojcu dziecka albo innemu ubezpieczonemu członkowi najbliższej rodziny, który uzyskał prawo do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego lub przerwał działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres, w którym ubezpieczona - matka dziecka przebywa w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, ze względu na stan zdrowia uniemożliwiający jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem. Zasiłek macierzyński ubezpieczonej - matki dziecka przerywa się na okres, w którym z zasiłku tego korzysta ubezpieczony - ojciec dziecka albo inny ubezpieczony członek najbliższej rodziny.
- (d) W przypadku zgonu ubezpieczonej - matki dziecka albo porzucenia przez nią dziecka, zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu - ojcu dziecka albo innemu ubezpieczonemu członkowi najbliższej rodziny, który uzyskał prawo do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego lub przerwał działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem. W przypadku porzucenia dziecka przez ubezpieczoną - matkę dziecka, zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu - ojcu dziecka albo innemu ubezpieczonemu członkowi najbliższej rodziny, za okres przypadający po dniu porzucenia dziecka przez ubezpieczoną - matkę dziecka, nie wcześniej jednak niż po wykorzystaniu przez nią 8 tygodni zasiłku macierzyńskiego po porodzie.

Zasady opisane w powyższych punktach stosuje się odpowiednio w przypadku gdy matka albo ojciec dziecka korzysta z prawa do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego na podstawie przepisów odrębnych.

Przypadki szczególne:

W sytuacji:

1. zgonu matki dziecka nieobjętej ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa, określonym w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, albo nieposiadającej tytułu do objęcia takim ubezpieczeniem,
2. porzucenia dziecka przez matkę nieobjętą ubezpieczeniem, o którym mowa w pkt 1, albo nieposiadającą tytułu do objęcia takim ubezpieczeniem,
3. niemożności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem przez matkę nieobjętą ubezpieczeniem, o którym mowa w pkt 1, albo nieposiadającą tytułu do objęcia takim ubezpieczeniem, legitymującą się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji
- zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu - ojcu dziecka albo innemu ubezpieczonemu członkowi najbliższej rodziny, który uzyskał prawo do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego lub przerwał działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, za okres przypadający po dniu zaistnienia tych okoliczności.

W przypadku podjęcia przez matkę dziecka, nieposiadającą tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa, określonym w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, zatrudnienia w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonemu - ojcu dziecka, który uzyskał prawo do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego lub przerwał działalność zarobkową w celu sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, do wyczerpania wymiaru zasiłku, nie dłużej niż przez okres trwania zatrudnienia matki.

Ważne!

Zasiłek macierzyński to świadczenie pieniężne, które jest wypłacane w przypadku urodzenia dziecka lub przyjęcia dziecka na wychowanie, a także w gdy stajemy się rodziną zastępczą dla dziecka. To świadczenie przysługuje tylko gdy osoba która je pobiera podlega ubezpieczeniu chorobowemu w momencie

urodzenia dziecka lub przyjęcia go na wychowanie. Chodzi tutaj o zatrudnienie na podstawie umowy o pracę, ale pamiętajmy, że dobrowolne ubezpieczenie chorobowe jest odprowadzane także od umowy zlecenie, oraz przy samozatrudnieniu i w takich przypadkach zasiłek macierzyński również przysługuje.

Okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego:

Zasiłek macierzyński jest wypłacany przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego.

Urlop macierzyński wynosi:

- 20 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie,
- 31 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie,
- 33 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie,
- 35 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie;
- 37 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie.

Po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego albo zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego pracownik ma prawo do urlopu rodzicielskiego w wymiarze do:

- 32 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie
- 34 tygodni - w przypadkach, urodzenia dwojga i więcej dzieci przy jednym porodzie.

Urlop ojcowski wynosi 2 tygodnie.

W przypadkach wymienionych w pkt a) – d) w rozdziale „Prawo do zasiłku macierzyńskiego” okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego zmniejsza się o okres wypłaty tego zasiłku ubezpieczonej - matce dziecka, a w przypadku. W przypadku gdy matka albo ojciec dziecka korzysta z prawa do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego na podstawie przepisów odrębnych, okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego zmniejsza się o okres, przez który matka dziecka korzystała, na podstawie przepisów odrębnych, z prawa do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego.

Z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego mogą jednocześnie korzystać ubezpieczeni rodzice dziecka. W takim przypadku łączny okres zasiłku macierzyńskiego nie może przekraczać wymiaru urlopu rodzicielskiego określonego przepisami Kodeksu pracy.

Zasiłek macierzyński, a ustanie tytułu ubezpieczenia chorobowego:

Zasiłek macierzyński przysługuje również w razie urodzenia dziecka po ustaniu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli ubezpieczenie to ustało w okresie ciąży:

1. wskutek ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy;
2. z naruszeniem przepisów prawa, stwierdzonym prawomocnym orzeczeniem sądu.

Ubezpieczonej będącej pracownicą, z którą rozwiązano stosunek pracy w okresie ciąży z powodu ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy i której nie zapewniono innego zatrudnienia, przysługuje do dnia porodu zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego.

Ubezpieczonej będącej pracownicą zatrudnioną na podstawie umowy o pracę na czas określony, z którą umowa o pracę na podstawie [art. 177 § 3](#) Kodeksu pracy została przedłużona do dnia porodu - przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego po ustaniu ubezpieczenia.

Wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego:

Wniosek o wypłatę zasiłku macierzyńskiego składa się do ZUS na formularzu „Wniosek ZAM”. Jeśli ubezpieczona lub ubezpieczony są zatrudnieni to wniosek wypełnia i wysyła pracodawca. Wniosek może złożyć w formie papierowej lub elektronicznie. We wniosku podaje się m.in.:

- dane osobowe wnioskodawcy,
- określa się zakres wniosku tzn. czy wnosi się o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu rodzicielskiego (w jakim wymiarze), czy urlopu rodzicielskiego bezpośrednio po urlopie macierzyńskim (w jakim wymiarze).
- czy zasiłek macierzyński ma zostać wypłacony w związku z urodzeniem dziecka, czy przyjęciem dziecka/ dzieci na wychowanie,
- dane dziecka/ dzieci,
- przewidywaną datę porodu,
- czy urodzenie dziecka/ dzieci nastąpiło po ustaniu zatrudnienia w związku z ogłoszeniem przez pracodawcę upadłości, jego likwidacji lub rozwiązaniem stosunku pracy z naruszeniem przepisów prawa, stwierdzonym prawomocnym orzeczeniem sądu,
- sytuację matki dzieci (skrócenie przez matkę okresu wypłaty zasiłku macierzyńskiego po wykorzystaniu co najmniej 14 tygodni po porodzie, przerwanie na wniosek matki okresu wypłaty zasiłku macierzyńskiego z powodu jej pobytu w szpitalu po wykorzystaniu zasiłku macierzyńskiego w wymiarze co najmniej 8 tygodni po porodzie; o wypisaniu matki ze szpitala zobowiązuję się poinformować płatnika zasiłku przerwaniem przez matkę okresu wypłaty zasiłku macierzyńskiego z powodu posiadania orzeczenia o niezdolności do samodzielnej egzystencji lub o niepełnosprawności w stopniu znacznym po wykorzystaniu co najmniej 8 tygodni zasiłku macierzyńskiego po porodzie podjęciem przez matkę pracy w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego etatu; o ustaniu zatrudnienia matki zobowiązuję się poinformować płatnika zasiłku porzuceniem dziecka/ dzieci przez matkę śmiercią matki)

Ubezpieczona - matka dziecka, nie później niż 21 dni po porodzie, może złożyć pisemny wniosek o wypłacenie jej zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze. W takiej sytuacji ubezpieczona - matka dziecka może dzielić się z ubezpieczonym - ojcem dziecka korzystaniem z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego albo jego części.

Zasiłek jest wypłacany za okres ustalony w przepisach Kodeksu pracy. Jego wysokość to 100 % podstawy wymiaru zasiłku, która równa się przeciętnemu miesięcznemu wynagrodzeniu wypłaconym za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających dzień porodu. Zasady te obowiązują przypadku urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okresu urlopu ojcowskiego oraz pierwszych 6 tygodni urlopu rodzicielskiego. Po 6 tygodniach urlopu rodzicielskiego podstawa wymiaru zasiłku zmaleje do 60%.

Pamiętajmy jednak, że jeśli w ciągu 21 dni od daty porodu pracownica złoży wniosek o wykorzystanie bezpośrednio po urlopie macierzyńskim urlopu rodzicielskiego, to przez cały okres przebywania na urlopie macierzyńskim i rodzicielskim podstawa wymiaru zasiłku wyniesie 80%.

Ubezpieczony, nie później niż 21 dni po przyjęciu dziecka na wychowanie i wystąpieniu do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka albo po przyjęciu dziecka na wychowanie jako rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, może złożyć pisemny wniosek o wypłacenie mu zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze.

Wysokość zasiłku macierzyńskiego:

Miesięczny zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu ojcowskiego wynosi 100% podstawy wymiaru zasiłku.

Miesięczny zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego wynosi:

- 100% podstawy wymiaru zasiłku - za okres do:
  - a) 6 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadku, o którym mowa w [art. 182^{1a} § 1 pkt 1](#) i [art. 183 § 4 pkt 1](#) Kodeksu pracy,
  - b) 8 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadkach, o których mowa w [art. 182^{1a} § 1 pkt 2](#) i [art. 183 § 4 pkt 2](#) Kodeksu pracy,
  - c) 3 tygodni urlopu rodzicielskiego, w przypadku, o którym mowa w [art. 183 § 4 pkt 3](#) Kodeksu pracy;
- 60% podstawy wymiaru zasiłku - za okres urlopu rodzicielskiego przypadający po okresach, o których mowa powyżej.

Miesięczny zasiłek macierzyński w przypadku:

1. ubezpieczonej będącej pracownicą, która złożyła wniosek o udzielenie jej, bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, o którym mowa w [art. 179¹](#) Kodeksu pracy,
2. ubezpieczonej niebędącej pracownicą, która złożyła wniosek, o którym mowa w [art. 30a ust. 1](#),
3. ubezpieczonego będącego pracownikiem, który złożył wniosek, o którym mowa w [art. 182⁴](#) Kodeksu pracy,
4. ubezpieczonego niebędącego pracownikiem, który złożył wniosek, o którym mowa w [art. 30a ust.](#)

- wynosi 80% podstawy wymiaru zasiłku za cały okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego.

W przypadku gdy miesięczna kwota zasiłku macierzyńskiego pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych, obliczonego zgodnie z ust. 1-3, jest niższa niż kwota świadczenia rodzicielskiego, określonego w ustawie z dnia 28

listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. [poz. 111](#)), kwotę zasiłku macierzyńskiego pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych podwyższa się do wysokości świadczenia rodzicielskiego. **Z powyższego wynika, że minimalna wysokość zasiłku macierzyńskiego wynosi 1000 zł netto miesięcznie.** W przypadku gdy zasiłek macierzyński przysługuje za część miesiąca, podwyższenie, o którym mowa w ust. 3a, ustala się proporcjonalnie do okresu, za który jest wypłacany zasiłek macierzyński.

W przypadku gdy oboje rodzice dziecka mają prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego, od tego samego dnia, okres pobierania tego zasiłku dzieli się proporcjonalnie między rodziców, z zachowaniem podstawy wymiaru zasiłku określonej w tym przepisie.

W przypadku gdy o zasiłek wystąpią oboje rodzice dziecka, zasiłek ten przysługuje temu z rodziców, który rozpoczął pobieranie tego zasiłku jako pierwszy.

W przypadku rezygnacji z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze albo rezygnacji z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego w wymiarze, przysługuje jednorazowe wyrównanie pobranego zasiłku macierzyńskiego do 100% podstawy wymiaru zasiłku, pod warunkiem niepobrania zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego w wymiarze, o którym mowa w ust. 2 pkt 2 Ustawy (tj. 60% podstawy wymiaru).

Wysokość zasiłku macierzyńskiego zmniejsza się proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy, w którym pracownik łączy korzystanie z urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy u pracodawcy udzielającego takiego urlopu.

